

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.163/2013/8. szám

A Kúria a dr. Juhász Beatrix Edit ügyvéd által képviselt I. r., II. r., III. r., IV. r. felperesnek a dr. Maksa Csaba ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Miskolci Törvényszéken 23.G.40.321/2010. számon folyamatban volt, és a Debreceni Ítéltábla Gf.II.30.648/2012/9. számú ítéletével jogerősen befejezett perében a jogerős ítélet ellen az I-IV. r. felperesek részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. r. felperest, hogy 410.000 (négy száztízezer) Ft, a II. r. felperest, hogy 430.000 (négy százharmincezer) Ft, a III. r. felperest, hogy 575.000 (öt százhetvenötezer) Ft és a IV. r. felperest, hogy 877.000 (nyolc százhetvenhétezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget fizessen meg az alperesnek 30 napon belül.

A Kúria megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárás során le nem rótt 3.500.000 (három millió-öt száz ezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

1994. február 24-én a felperesek, az alperes és a perben nem álló további hat községi, illetve nagyközségi önkormányzat a településeik szennyvízelvezetésének közös megvalósítása érdekében megállapodást kötött. Vállalták a költségek lakosság arányában viselését. Megbízták az alperest mint gesztort, hogy közös

képviselőket lássa el, a kivitelezéshez szükséges szerződéseket kösse meg, az állami támogatások megszerzése érdekében járjon el.

1997. október 3-án az alperes vállalkozási szerződést kötött a társult települések szennyvízelvezető csatornahálózatának tervezési, engedélyezési, kivitelezési munkálatainak 1999. április 30-áig történő elvégzésére a perben nem álló részvénytársasággal (a továbbiakban: fővállalkozó).

1997 októberében az említettek között létrejött finanszírozási keretmegállapodás 3. pontja szerint az önkormányzatok vállalták, hogy a szennyvízcsatorna hálózat elkészültének határidejét megelőzően koncessziós pályázatot írnak ki a szennyvízcsatorna hálózat üzemeltetésére, a finanszírozó fővállalkozó által nyújtott tőke és kamatai megtérítése érdekében. A megállapodás 2000. december 5-én kelt módosításában az önkormányzatok vállalták, hogy eredménytelen pályázati eljárás esetén értékesítik az üzemeltetésre vonatkozó bérleti jogot, és az értékesítésből származó díjbevétele fogja fedezni a finanszírozó által biztosított tőkét és kamatait.

1998. szeptember 11-e és 1999. október 25-e között a keretszerződés alapján kötött projekt-financezírozási kölcsönszerződésekkel összesen 913.060.442 Ft-ot adott kölcsön a fővállalkozó az önkormányzatoknak.

1999. február 25-én a fővállalkozó az 1999. április 30-ai befejezési határidőt felmondta, mivel az önkormányzatok nem biztosították az általuk vállalt forráshányadot és nem egyenlítették ki az 1999. február 12-én esedékes számlákat.

1999. november 24-én a társult önkormányzatok **O.-án** megállapodást kötöttek. A beruházás operatív gesztori feladatainak ellátásával **O.** polgármesterét bízták meg azzal, hogy a szennyvízcsatornát és a tisztítótelepet érintő érdemi döntést a 10 polgármester csak együttesen hozhatja meg. A döntés végrehajtásáról az alperes mint gesztor akkor is köteles gondoskodni, ha ellenvéleményen van. A polgármesterek kikötötték azt is, hogy a hozott döntés egyik önkormányzat szerződésen alapuló érdekeit sem sértheti. Valamennyi önkormányzat képviselője kinyilvánította, hogy az általa képviselt önkormányzat fenntartja azt a jogot, hogy a fővállalkozóval szemben fellépjen a vállalkozási szerződés megsértésével okozott kár, illetve a kötbér megfizetése iránt. Rögzítették, a kötbérigényüket akár a beruházásban nyilvántartott érdekeltiségi részvétel arányában együttesen, akár külön-külön érvényesíthetik.

Az önkormányzatok **O.** polgármesterének felhatalmazása mellett az alperes szennyvízcsatorna beruházással kapcsolatos gesztori jogállását nem érintették. E megállapodást a társulásban részes valamennyi önkormányzat aláírta.

1999. decemberében a felperesek, az alperes és még további négy önkormányzat keresetet nyújtott be a fővállalkozó ellen 318.000.000 Ft késedelmi kötbér és e tőkeösszeg késedelmi kamatainak megfizetése érdekében (továbbiakban: kötbér per).

2000. december 28-án **O.-án** a társult önkormányzatok - kivéve az alperest - arról határoztak, hogy az alperes mint gesztor feladatai kizárólag a helyi önkormányzatok címzett és céltámogatási rendszeréről szóló 1992. évi LXXXIX. törvényből (a továbbiakban: 1992. évi LXXXIX. tv.) adódó tevékenységre korlátozódnak. Feladata a társult települések állami támogatásainak fogadása, továbbutalása a számviteli szabályoknak megfelelően, valamint ugyanezen pénzmozgásoknak az állam felé történő elszámolása. Az alperes polgármestere a 10 település szennyvíz beruházásával kapcsolatosan ezen kívül semmilyen tárgyalásra, nyilatkozattételre nem jogosult. A tárgyhoz kapcsolódó tárgyalások során csak és kizárólag az alperesi települést képviseli. A 9 társult település polgármestere a közös szennyvízberuházással kapcsolatos mindennemű, a gesztori feladatokon kívüli képviseléssel a jelen per I. r. és II. r. felperesének, valamint **H.** polgármesterének megbízatását erősítette meg. Ezt a megállapodást az alperes kivételével a társulásban részt vett többi önkormányzat aláírta.

2001. július 17-én megtörtént a beruházás műszaki átadás-átvétele. Az ezt megelőzően tartott állapotfelmérésen az érintett felek rögzítették, az önkormányzatok fővállalkozóval szembeni összes tartozása 601.000.000 Ft. Ebből az összegből 257.000.000 Ft számlatartozás, 344.000.000 Ft kölcsöntartozás volt.

2001. augusztus 24-én az alperes nyilvános lapban koncessziós pályázati felhívást jelentett meg.

A fővállalkozó az ugyanezen a napon írt levelében az alperest a pályázati felhívás visszavonására kérte. A kiírással az I. r. és a II. r. felperes nem, míg a III. r. és a IV. r. felperes feltételekkel egyetértett.

2001. szeptember 27-én a társult önkormányzatok és a fővállalkozó között tartott egyeztetésen a fővállalkozó kijelentette, hogy az alperes gesztori szerepe megszűnt, az üzemeltetési jog kérdésében a tíz önkormányzat együttesen jogosult dönteni. Ajánlatot tett arra, hogy a tíz önkormányzat az üzemeltetési jog értékesítésére vonatkozó szerződést az általa megjelölt perben nem álló céggel kösse meg 2001. október 15. napjáig legalább 350.000.000 Ft díj kifizetése ellenében. Ajánlata egyéb pénzügyi jellegű kérdések rendezésére is kiterjedt.

O. polgármestere és a többi önkormányzatot képviselők, kijelentették, hogy mindannyian egyetértenek a fővállalkozó javaslatával, azt elfogadják. Vállalták, hogy tárgyalásokat fognak

folytatni egymás között a peres költségek viselése és a különböző egymás közötti elszámolások és átutalások kérdésében.

Az alperes képviselő testülete a 4-88/2001.91/2001. (X.5.) számú határozatában kimondta, hogy támogatja a 2001. szeptember 27-i jegyzőkönyvben foglaltak szerint a fővállalkozóval 2001. december 31-éig történő pénzügyi megegyezést annak érdekében, hogy később a szerződő feleknek ne legyen egymással szemben semmilyen címen követelése. A képviselő-testület felhatalmazta a polgármestert és a jegyzőt olyan megállapodás megkötésére, amely egyértelmű biztosítékokat is tartalmaz az önkormányzati érdekek maradéktalan érvényesítésére.

Az alperes polgármestere a 2001. október 8-án kelt és a fővállalkozó által október 11-én átvett levélben tájékoztatta a fővállalkozót, hogy a 2001. szeptember 27-én rögzített egyezségi ajánlat ismeretében is a képviselő-testület ragaszkodik az önkormányzati érdekek maradéktalan érvényesítéséhez és az önkormányzatot terhelő kölcsön visszafizetését biztosító üzemeltetési jog értékesítéséhez.

A kötbér perben a fővállalkozó 2002. március 5-én viszontkeresetet terjesztett elő, a vállalkozói díjtartozás és késedelmi kamata, lejárt kölcsönök, valamint késedelmi és ügyleti kamatok megfizetésére kérte kötelezni az adott per felpereseit. A perben az alperes a **H. Ügyvédi Irodának** mint gesztor adott megbízást a szennyvízberuházásban részes valamennyi önkormányzat képviselőjére. 2002. január 9-én az önkormányzatok, így a jelen per felperesei is közvetlenül is meghatalmazták az említett ügyvédi irodát, illetve az alperes önkormányzat jegyzőjét a folyamatban lévő perben való képviselőre. A jogi képviselő az alperesen keresztül tartotta a kapcsolatot a többi önkormányzattal.

A másodfokú eljárás idején az önkormányzatok egyeztető tárgyalásokat folytattak. Ekkor azt a nyilatkozatot tették, hogy a fővállalkozóval szembeni kötbérfizetési kötelezettséget megalapozottnak tartják, annak a velük szembeni igényét megalapozatlannak. Írásban azt is kinyilvánították, hogy az alperes által kiírt koncessziós eljárásban a fővállalkozónak részt kellett volna vennie annak érdekében, hogy az általa nyújtott kölcsön megfizetésének hiányából eredő kárát kiküszöbölje. Állították, a fővállalkozó a teljes vállalkozási díjat - 2.650.000.000 Ft-ot megkapta. Ezzel szemben az önkormányzatoknak még 50.000.000 Ft-os követelése áll fenn vele szemben a közmunka program ellentételezéseként. Felajánlották, ha ez utóbb említett összeget a fővállalkozó részükre megtéríti, hajlandóak kérni a per megszüntetését. A perben a Debreceni Ítéltábla - a Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság Gfv.XI.30.025/2008/14. sz. ítéletével hatályában fenntartott - Gf.IV.30.473/2007/7. számú, 2007. november 15-én kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének

nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét megváltoztatta, és a felperesek keresetét elutasította. A felperesek egyetemleges marasztalásának fő összegét és járulékait 420.297.687 Ft-ra leszállította.

A jelen per felperesei és a fővállalkozó 2007 decemberében egyezséget kötöttek. A reájuk eső, 420.000.000 Ft és járulékai megfizetése helyett, összesen 370.650.000 Ft-ot fizettek meg a fővállalkozónak. Ebből az összegből az I. r. felperes 141.224.000 Ft-ot, a II. r. felperes 100.875.000 Ft-ot, a III. r. felperes 43.275.000 Ft-ot és a IV. r. felperes 85.275.000 Ft-ot teljesített.

A felperesek a 2008. április 30-án benyújtott, a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.695/2009/6.számú végzésével elrendelt, megismételt eljárás során, utoljára a fellebbezési eljárásban módosított keresetükkel szerződésszegéssel okozott kártérítés jogcímén, a Ptk. 318. §-ára és a 339. § (1) bekezdésére hivatkozással kérték kötelezni az alperest, az I. r. felperes javára 14.870.000 Ft, a II. r. felperes javára 15.962.312 Ft, a III. r. felperes javára 23.558.210 Ft, míg a IV. r. felperes javára 49.103.447 Ft megfizetésére.

Előadták, hogy az alperes megbízási jogviszonyban állt a társult önkormányzatokkal. Mint megbízott, nem a megbízói érdekeinek szem előtt tartásával járt el. Állították, a 2001. szeptember 27-én kelt jegyzőkönyvbe foglalt szándéknyilatkozattal és a saját képviselő-testületének 2001. október 5-ei döntésével ellentétes véleményét hangoztatva meghiúsította a fővállalkozó és a társult önkormányzatok közötti egyezség létrejöttét. A fővállalkozóval szembeni perben folyamatosan olyan károkozó magatartást tanúsított, amely miatt ugyancsak nem jöhetett létre az egyezség. Hozzáállása miatt került sor a fővállalkozó általi viszontkereset előterjesztésére is. Sérelemzték, hogy az 1999. november 24-én kelt megállapodásban foglaltak ellenére, a felperesek utasításával szemben, a fővállalkozó ellen késedelmi kötbér megfizetése iránt pert indított. Állították, nem tett eleget a fizetési határidők betartására és a beruházás pénzügyi fedezetének késedelem nélküli biztosítására vonatkozó kötelezettségének, a fővállalkozó emiatt jogosan élt akadályközléssel 1999. február 25-én, s jogosan mondta fel a vállalkozási szerződésben kikötött befejezési határidőt. A felperesek szerint az alperes nem tájékoztatta őket arról sem, hogy a kötbér iránti igény fenntartása esetén velük szemben viszontkeresetet fog előterjeszteni. Álláspontjuk az volt, az alperes túlterjeszkedett a megbízásának keretein, továbbá jogellenesen írta ki a koncessziós pályázatot. A 2001. szeptember 27-én rögzítettekkel szemben a megbízotti érdekeknek megfelelően nem teljesítette a kötbér iránti keresettől való elállást.

Az alperes elévülési kifogást terjesztett elő és emellett vitatta a felperesi kereset jogalapját és összecszerűségét is. Állította, hogy károkozó magatartást nem tanúsított, szerződést nem szeptett. Vitatta, hogy a felpereseknek a jogellenes és felróható magatartásával összefüggésben kárt okozott volna. Utalt arra, hogy a beruházás befejezésével, illetve az azzal kapcsolatos, a 2002. áprilisában történt elszámolással a gesztori tevékenysége véget ért. Előadta, a felperesek az általuk kárként megjelölt összeget a vállalkozó részére járó többletmunkadíjként, illetve kamatként fizették meg. Hangsúlyozta, a fővállalkozóval szembeni per megindítására a felperesek hatalmazták meg a perben eljáró jogi képviselőt. A koncesszió kiírásával kapcsolatos alperesi kötelezettség pedig a vállalkozási szerződés, illetve a keret-finanszírozási szerződés alapján állt fenn. Az alperes érvelt azzal is, hogy a koncessziós pályázat kiírásával összefüggésben a felpereseknek nem keletkezett kára. Hozzájárulásuk miatt vitatta, hogy az alperesi magatartás esetleges jogellenessége esetén kár megtérítésére tarthatnának igényt.

A megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a felperesek keresetét. Kötelezte az I. r. felperest 7.975.000 Ft, a II. r. felperest 27.555.000 Ft, a III. r. felperest 19.575.000 Ft, a IV. r. felperest 17.400.000 Ft perköltség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében kifejtette, a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) és a peres felek, valamint a perbeli beruházással érintett a perben résztvevő önkormányzatok között 1994. február 24-én létrejött megállapodás alapján az alperest részben képviseleti jogkör illette meg, részben konkrét feladatok elvégzésére is köteles volt. A perbeli társulás célja az 1992. évi LXXXIX. tv. szerinti címzett támogatás megszerzése volt a megvalósítandó szennyvízelvezetéshez. E jogszabály 15. §-a szerint a gesztor feladata megbízási elemet is tartalmazó képviseleti tevékenység volt. Ő bonyolította a társult önkormányzatok ügyeit. Az önkormányzatok maguk sem tekintették az alperest teljeskörű megbízottjuknak. Az 1999. november 24-én, majd a 2000. december 28-án kelt megállapodásban korlátozták jogait. A szennyvízberuházással kapcsolatos operatív gesztori feladatok ellátásával O. polgármesterét bízták meg azzal, hogy a szennyvízcsatornát és a tisztítótelepet érintő döntést csak a tíz polgármester hozhatja meg együttesen. Az elsőfokú bíróság ezért nem fogadta el a felpereseknek azt a hivatkozását, miszerint az alperes megbízottként járt el, és a megbízási szerződésből eredően jogok és kötelezettségek terhelték.

Az elsőfokú bíróság szerint az alperes gesztori tevékenységének terjedelmét a fenti megállapodások, illetve az 1994. február 24-i, önkormányzatok közötti, az alperesnek a fővállalkozóval kötött

vállalkozási és finanszírozási hitelszerződés határozta meg. Sem törvény, sem szerződés alapján nem szerzett teljeskörű megbízási és képviseleti jogosultságot. A felperesek pedig kártérítési igényük alapjaként azt nem állították, hogy az 1997. október 3-ai vállalkozási szerződésben foglalt kötelezettségeit az alperes megszegte volna.

Az elsőfokú bíróság szerint a 2002. áprilisában történt elszámolás időpontjáig a peres felek egymással szerződéses jogviszonyban álltak. E jogviszonyra alkalmazni kell a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdéseit is. Mindezek rögzítése után, a beszerzett okirati bizonyítékok és tanúvallomások alapján azt állapította meg, a kötbér megfizetése iránti eljárás során a felperesek szándékegységben voltak. Az alperes terhére ezért e körben jogellenes magatartás nem volt megállapítható. Utalt arra, hogy az említett peres eljárás tartama alatt és még a felülvizsgálati eljárásban is a felperesek szabályszerű jogi képviselettel rendelkeztek. A meghatalmazott ügyvéd a tanúvallomásában maga is megerősítette, hogy a per megindítását megelőzően valamennyi felperesi önkormányzattól rendelkezett meghatalmazással a per megindítására. A 2002. január 9-i meghatalmazás becsatolására csupán azért került sor, mert az alperesi önkormányzat jegyzője is képviselőként kívánt eljárni. Az elsőfokú bíróság szerint a felperesek és az alperesek szándékegységét, illetve akarategységét igazolja az önkormányzatok által 2007. október 5-én a fővállalkozó jogi képviselője részére írt levél tartalma is. Ebben azt rögzítették, a társult önkormányzatok egyhangúlag megalapozottnak vélik a kötbérigény érvényesítését.

Az elsőfokú bíróság tévesnek találta azt a felperesi állítást is, miszerint a kötbér megfizetése iránt folyamatban volt eljárás szünetelését követően, 2001. október 17-én anélkül kérte az alperes az eljárás folytatását, hogy ehhez a többi felperes hozzájárult volna. Utalt arra, hogy valamennyi felperest ugyanaz a jogi képviselő képviselte.

Az elsőfokú bíróság a felperesek konkrét tényállítása hiányában nem tudta megállapítani azt sem, hogy az alperes mulasztást követett volna el a beruházás pénzügyi fedezetének késedelem nélküli átutalására vonatkozó kötelezettsége tekintetében. Rögzítette viszont, hogy a perbeli okiratok egyértelműen alátámasztották, a társult önkormányzatok tudomással bírtak a perbeli beruházást érintő forráshiányról. Az elsőfokú bíróság szerint a felperesek nem bizonyították azt sem, hogy az alperes nem törekedett e forráshiány megoldására. Éppen ennek ellenkezőjét látta igazoltnak azzal, hogy az alperes maga is részt vett a 2001. szeptember 27-ei egyeztetésen, és az egyezség megkötésére irányuló szándéknyilatkozatot maga is aláírta. A képviselő-testület elé terjesztette az abban foglaltakat, és meg is szerezte a képviselő-testület egyetértő nyilatkozatát, miszerint a fővállalkozóval

pénzügyi megegyezésre kell jutni legkésőbb az év december 31-éig. Az elsőfokú bíróság a fővállalkozóhoz 2001. október 8-án intézett levél tartalmát akként értelmezte, hogy az alperesi önkormányzat részben mint gesztor, s részben mint az egyik társult önkormányzati tag fejtette ki az álláspontját. Hangsúlyozta, a megállapodásra vonatkozó hajlandóságát, és a levél tartalma nem volt ellentétes a testületi döntés tartalmával sem. A bíróság ez okból e tekintetben sem látta megvalósultnak a felperesek által állított jogellenes magatartást.

Az elsőfokú bíróság a koncesszió kiírásával kapcsolatos alperesi tevékenységet sem tartotta jogellenesnek. Utalt a finanszírozási keretmegállapodás 3. pontjában foglaltakra. Úgy ítélte, az alperest mint gesztort szerződés kötelezte a koncesszió kiírására. Bár a peradatok igazolták, hogy a beruházás során folytatott tárgyalások alatt a fővállalkozó kifejezésre juttatta, hogy már nem áll érdekében a koncesszió kiírása, ezt az álláspontját kifejező megállapodás azonban nem jött létre a szerződő felek között. Az elsőfokú bíróság mérlegelte azt is, hogy az önkormányzatok a fővállalkozó képviselőjének 2007. október 5-én írt levelükben maguk is helytállónak tartották a koncesszió kiírását, és a fővállalkozónak a pályázaton való részvételtől elzárkózását mulasztásként értékelték. Az elsőfokú bíróság kifejtette azt is, a 2001. szeptember 27-i szándéknyilatkozatnak megfelelő, a társult önkormányzatok és a fővállalkozó közötti megállapodás létrejöttének megghiúsulását sem ítélte az alperes terhére felróhatóknak. Jogi álláspontja az volt, az alperes mint a társult önkormányzatok egyike, jogosult volt a saját érdekében a megállapodás létrejöttéhez további feltételeket meghatározni. Nem a gesztori jogkörében terhelő kötelezettségeit szegte meg ezzel, mint a társult önkormányzatok egyik tagja járt el és tett nyilatkozatot.

A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta az I. r. felperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegét 5.900.000 Ft-ra, a II. r. felperes által fizetendő elsőfokú perköltséget 19.300.000 Ft-ra, a III. r. felperes által fizetendő elsőfokú perköltséget 14.000.000 Ft-ra, míg a IV. r. felperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegét 16.600.000 Ft-ra leszállította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Kötelezte az I. r. felperest 740.000 Ft, a II. r. felperest 2.410.000 Ft, a III. r. felperest 1.750.000 Ft, míg a IV. r. felperest 1.450.000 Ft másodfokú perköltség alperes javára történő megfizetésére.

Határozatának indokolásában kifejtette, az elsőfokú bíróság a perbeli tényállást a jogvita elbírálásához szükséges körben és mélységben feltárta. A szennyvízcsatorna beruházásával kapcsolatos, a felek közötti levelezések, egyeztetések dokumentumait helytállónak értékelte. A helyesen megállapított tényállásból helyes jogi

következtetést vont le. A megalapozott döntését a releváns részletekre kiterjedő jogi indokolással ellátta. Az ítélet tábla ezért a per fő tárgya tekintetében az elsőfokú ítéletet helyes indokai alapján helyben hagyta.

Határozatának indokolásában egyebek mellett kifejtette, a társult önkormányzatok és az alperes közötti jogviszonyt az 1994. február 24-ei, az 1999. november 24-ei, illetve a 2000. december 28-ai megállapodások tartalmára, az 1992. évi LXXXIX. tv.-ben foglaltakra is figyelemmel helytállónak értelmezte. Helyesen indult ki a gesztor által az önkormányzatok képviseletében aláírt szerződésekből, és mindezek alapján helytállónak állapította meg a gesztort terhelő szerződéses kötelezettségeket és jogokat. A peres felek közötti jogviszony megbízási elemeket is tartalmazó egyfajta képviseleti jogviszony és tevékenység volt. A felek jogviszonyára ezért a Ptk. 474. - 477. §-ában foglaltak merev alkalmazása nem volt lehetséges.

A másodfokú bíróság pontatlannak tartotta a felperesek 1999. november 24-i megállapodás tartalmára vonatkozó hivatkozását, miszerint az alperes az ebben foglaltakat sértette meg, amikor az 1997. október 3-án megkötött vállalkozási szerződésből eredő jogok érvényesítése érdekében pert indított a fővállalkozóval szemben. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, az említett 1999. november 24-i megállapodás, a felperesek állításával ellentétben, nem zárta ki annak lehetőségét, hogy az alperes a vállalkozási szerződést gesztorként megkötő félként valamennyi önkormányzat nevében pert indítson. Utalt arra, hogy a felperesek a „2000. január 9-én” (helyesen: 2002. január 9.) a jogi képviselőnek adott újabb meghatalmazás aláírásával valójában elismerték, jóváhagyták az alperes keresetindítását. Ezt igazolta - ahogyan arra az elsőfokú bíróság is rámutatott - a fővállalkozó jogi képviselője részére írott 2007. október 5-én kelt levél tartalma is. Súlytalannak ítélte a másodfokú bíróság a felperesek arra vonatkozó magyarázatát, hogy csak perttaktikai megfontolásból tették meg az említett nyilatkozatukat.

A másodfokú bíróság iratellenesnek tartotta azt a felperesi állítást, hogy 2001. szeptember 27-én utasítást adtak az alperesnek arra, hogy álljon el a késedelmi kötbér iránti keresetétől.

A fővállalkozó a beruházás teljes elszámolása érdekében, nem vitásan, az egyezségi ajánlatában feltételként szabta meg, hogy az alperes álljon el az említett jogcímen előterjesztett keresetétől. Valamennyi jelenlévő polgármester ugyan az ajánlatot elfogadta, azonban jelezték, hogy azt az egyes képviselő-testületekkel is jóvá kell hagyni. A másodfokú bíróság ezért konkrét, a 9 önkormányzattól származó, az alperesnek mint gesztornak szóló, az említett keresettől történő elállásra vonatkozó utasítást nem

tudott kiolvasni a felek egyezségi tárgyalását rögzítő 2001. szeptember 27-i jegyzőkönyvből.

A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a beruházás pénzügyi fedezetének biztosítása érdekében tett alperesi intézkedéseket is. Egyetértett az elsőfokú bíróságnak a koncessziós pályázat kiírásával és az alperest e tekintetben terhelő kártérítési felelősség hiányával kapcsolatos jogi álláspontjával is. Osztotta azt az elsőfokú bírósági ítéletben kifejtett érvelést is, hogy a fővállalkozó és a társult önkormányzatok közötti megállapodás nem az alperesnek mint gesztornak jogellenes magatartása miatt hiúsult meg. Egyetértett abban az eljárt bírósággal, hogy az alperesi önkormányzat a társulás egyik tagjaként tagadta meg az egyezséghez hozzájárulást. Az ítéletábra szerint ehhez joga volt, hiszen az 1999. november 24-i megállapodás is kifejezetten tartalmazta, a polgármesterek döntése nem sértheti egyik önkormányzat szerződésen alapuló érdekeit sem. Az alperesi önkormányzat saját érdekeinek érvényesítése miatt történt hozzájárulás megtagadását az alperesnek mint gesztornak nem tartotta felróhatóknak és nem látott alapot emiatt a kártérítési felelősség megállapítására.

A másodfokú bíróság ugyanakkor megalapozottnak ítélte a felperesek elsőfokú perköltség leszállítására irányuló fellebbezését. Utalt arra, hogy az alperes jogi képviselőjével kötött megbízási szerződés 4. pontja szerint az alperes nagyobb részben való pernyertessége esetén az ügyvédi munkadíj a pertárgyérték 20 %-a + ÁFA összeg. A másodfokú bíróság ezt a munkadíjat a per egész tartamára kikötöttnek tekintette. A különböző eljárásokban kifejtett ügyvédi tevékenység és annak ellenértéke egymáshoz való arányának a számításához a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM r. (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (4)-(5) bekezdéseiben meghatározott számítási módot alapul véve, figyelemmel a korábbi ítéletábrái eljárásban hozott végzésben megállapított ügyvédi munkadíj nettó 10.000.000 Ft-os összegére is, az alperes jogi képviselője javára az alapeljárásban nettó 20.000.000 Ft, a megismételt eljárásban nettó 10.000.000 Ft, - összesen 40.000.000 Ft + ÁFA - összeg megállapítását tartotta indokoltnak.

A felpereseket terhelő peres költségek mértékét a felperesek által érvényesített kárigény arányában határozta meg.

A megismételt másodfokú eljárással felmerült, az alperest megillető 5.000.000 Ft + ÁFA, azaz 6.350.000 Ft perköltséget ugyancsak a felperesek által érvényesített kárigény arányában rendelte megfizetni.

A felperesek a felülvizsgálati kérelmükben elsődlegesen kérték a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes marasztalását a felperesek

módosított keresete szerint. Másodlagosan indítványozták a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre kiterjedő hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását. Előadták, hogy a támadott határozat a Ptk. 318. §-ában, 339. § (1) bekezdésében, 474-477. §-aiban foglaltakat és a Pp. 206. § (1) bekezdését sérti.

Vitatták - részletesen elemezve az 1994. február 27-i, 1997. január 20-i, az 1997. október 3-i, az 1998. május 26-i, a 2000. december 5-i, az 1999. november 24-i, a 2000. december 28-i keltezéssel ellátott megállapodásokban foglaltakat. Állították, hogy azok tartalma, valamint az 1992. évi LXXXIX. tv.-ben írt, a gesztort terhelő feladatokra tekintettel az eljáró bíróságoknak arra a következtetésre kellett volna jutniuk, hogy a társult önkormányzatok és az alperes között megbízási jogviszony jött létre, és az alperes az ebből eredő, őt terhelő kötelezettségeit megszegve a felpereseknek kárt okozott. Okszerűtlennek és iratellenesnek tartották azt a megállapítást, hogy a felperesek érdekében és utasításainak megfelelően indította meg a fővállalkozóval szembeni kötbér megfizetése iránti pert. Vitatták, hogy a 2002. január 9-i meghatalmazás azt bizonyítaná, hogy elismerték, jóváhagyták az alperesi kereset előterjesztését. Állították azt is, kényszerhelyzetben voltak az egységes pertársaságra tekintettel. Tévesnek tartották azt az ítéletábrai megállapítást is, hogy a 2007. október 5-én a fővállalkozó jogi képviselőjéhez írt levélben ugyancsak a perindításra vonatkozó szándékegységet juttatták kifejezésre. Utaltak arra, hogy az említett levélben foglaltakat az ítéletábrá önmagában és az egyéb bizonyítékok közül kiragadva értelmezte, figyelmen kívül hagyva azt a tényt, hogy a felperesek pertaktikai okokból írták az említett levelet. Vitatták, hogy az abban foglaltakból az is következne, egyetértettek az alperes koncessziós pályázati kiírásával, illetve elismerték volna az azzal kapcsolatos jogát. Hivatkoztak arra is, hogy az alperes a szükséges tájékoztatásokat nem adta meg részükre mint megbízók részére. Nem kérte továbbá hozzájárulásukat ahhoz sem, hogy a 2001. szeptember 27-i, fővállalkozó által tett egyezségi nyilatkozatra a nevükben további biztosíték adás iránti igényel élhessen. Állították, az egyezség megíúsítását eredményező nyilatkozatát nem társult tagi, hanem gesztori minőségében tette. Vitatták, hogy a koncessziós pályázat kiírása a társult önkormányzatok érdekeit szolgálta volna. Sérelmezték, hogy az alperes nem adott tájékoztatást arról, hogy a fővállalkozónak a kötbér megfizetése iránti perben viszontkereset előterjesztésével kapcsolatos szándéka állott fenn. Hangsúlyozták, nem az utólag eredménytelenül zárult koncessziós pályázat kiírásával kapcsolatban keletkezett felperesi károkat, hanem az alperes gesztori minőségében tett cselekményeivel, nyilatkozataival, a megbízotti jogkörén történt túlterjeszkedésével, eljárásával okozott károkat kérték megtéríteni. Állították, azzal, hogy az egyezségi kötést a fővállalkozóval megíúsította, a felperesek által megjelölt károkat

okozta. Előadták azt is, hogy a másodfokú bíróság által megállapított leszállított perköltség, illetve ügyvédi munkadíj mértéke is még mindig sérti a társadalom értékítéletét. Alkalmas arra, hogy a pervesztes feleket anyagilag ellehetetlenítse, jogainak gyakorlásában korlátozza.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban fenntartását indítványozta. Vitatta a felperesek által megjelölt jogszabálysértéseket. Állította, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértése nélkül, okszerűen mérlegelték, azokat a maguk összességében, meggyőződésük szerint bírálták el. Helytállóan minősítették atipikus képviseleti tevékenységnek az alperesi tevékenységet, és a peres felek között létrejött megállapodások tartalmának értelmezésével helytállóan állapították meg, hogy a megbízási jogviszonynál összetettebb jogviszonyra a megbízás Ptk.-ban írt szabályai maradéktalanul nem alkalmazhatók. Az alperes változatlanul állította, hogy sem szerződésszegést nem követett el, sem jogellenes magatartást nem tanúsított, ilyen magatartással okozati összefüggésben a felpereseknek kárt nem okozott. Vitatta, hogy a javára megállapított ügyvédi munkadíj eltúlzott lenne.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, s megállapította, hogy a támadott határozat a felperesek által megjelölt jogszabályokat az alábbiakra tekintettel nem sértik.

A felperesek állításával ellentétben, az eljáró bíróságok a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértése nélkül értékelték a perben beszerzett okirati bizonyítékokat és a meghallgatott tanúk vallomásaiban foglaltakat. A felperesek a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint őket terhelő bizonyítási kötelezettség ellenére nem tudták igazolni, hogy a társult önkormányzatok és az alperes között a Ptk. 474. § (1) bekezdésében meghatározott megbízási szerződés jött létre. Az első- és a másodfokú bíróság az 1994. február 24-én kelt megállapodásban foglaltak alapján okszerűen következtetett arra, hogy az alperest a perbeli szennyvízcsatorna hálózat megvalósítása érdekében teendő intézkedések során a társult önkormányzatok közös képviseletének joga illette meg. Az utóbb keletkezett egyéb megállapodások (1997. október 3-i vállalkozási szerződés, illetve finanszírozási keretmegállapodás, az 1999. november 24-én a társult önkormányzatok által **O.-án** aláírt, a 2000. december 28-án ugyancsak **O.-án** 9 társult önkormányzat által aláírt megállapodás) figyelembe vételével, azok helytálló értelmezésével következtettek arra, hogy az alperesnek alapvetően az 1992. évi LXXXIX. tv. 15. §-ában írt, a központi támogatások fogadásával, elszámolásával, illetve a megelőzően említett szerződésekben szereplő konkrét feladatok ellátásával kapcsolatosan voltak intézkedési kötelezettségei. Téves

a felpereseknek az az állítása, hogy a peres felek között a Ptk. 200. § (1) bekezdésében foglaltak alapján létrejött atipikus szerződésre a megbízás szabályai voltak irányadóak.

A Kúria egyetértett az eljáró bíróságokkal abban is, hogy a felperesek által hivatkozott alperesi magatartások nem voltak szerződés ellenesnek, jogellenesnek tekinthetők, nem alapozhatták meg az alperes Ptk. 318. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdésében írtak szerinti kártérítési helytállási kötelezettségét.

A Kúria egyetértett az eljáró bíróságokkal abban is, hogy mind a kötbér megfizetése iránti perben meghatalmazott jogi képviselő vallomásából, mind a részére adott 2002. január 9-i meghatalmazás tartalmából, mind a 2007. október 5-én, valamennyi társult önkormányzat által aláírt írásbeli nyilatkozatból arra kellett következtetni, hogy a felperesek egyetértettek az alperes által a fővállalkozóval szemben előterjesztett kötbérigény érvényesítéssel. Az egyértelműen megállapítható, hogy nem tettek semmit - bár módjukban állt volna - a jelen perben állított érdekeik, álláspontjuk érvényesítése érdekében. Súlytalan az az állításuk, hogy csak pertaktikai okból, illetve a már megindult perre és az egységes pertársaságra tekintettel keletkeztek az említett írásbeli dokumentumok. Jóhiszeműen ilyen előadást nem tehetnek, és a kötbérigény érvényesítése iránti per jogerős befejezését követően kötött egyezségük is arra utal, hogy nem is voltak elzárva attól, hogy a fővállalkozóval külön megegyezzenek. Az a körülmény, hogy a késedelmi kötbér megfizetése iránti kereset előterjesztésével kapcsolatos várakozásuk nem teljesült, nem ad okot a perindításból, a perben való részvételből eredő kockázatnak az alperesre történő áthárítására.

A felperesek csak állították, de nem bizonyították, hogy az alperes a vállalkozási szerződésből eredő fizetési kötelezettségeknek a közös képviseleti jogát megsértve, a képviselt önkormányzatok akaratával ellentétesen nem tett eleget, és ez a késedelem adott okot a fővállalkozó 1999. február 25-én kelt akadályközlést tartalmazó nyilatkozatának megtételére, a kivitelezési határidő időpontjának „felmondására”. Maguk a felperesek is elismerték, hogy a szennyvízcsatorna hálózat kiépítésének munkálatai során mindvégig forráshiánnyal küzdöttek. Ez a tény tűnik ki a fővállalkozóval folytatott levelezésekből, egyeztetésekből.

A Kúria osztotta az eljáró bíróságok jogi álláspontját a tekintetben is, hogy az alperest a fővállalkozóval kötött finanszírozási keretmegállapodás alapján szerződéses kötelezettség terhelte a koncessziós pályázat kiírásával kapcsolatosan. Nem vitásan, utóbb a társult önkormányzatok és a fővállalkozó is az alperestől eltérően, a társult önkormányzatok részére adott kölcsön

viSSzaFizetésének biztosítására már nemcsak a szennyvízcsatorna és a tisztítóberendezés üzemeltetésének koncesszióba adását tartotta megfelelőnek. Az érintett felek közötti ellentéteknek és az alperes által tett intézkedésnek azonban még abban az esetben sincs a felperesek kártérítési igényét megalapozó jogi jelentősége, ha valós lenne az az állítás, hogy az alperes, mint közös képviselő a társult önkormányzatok akaratával ellentétesen járt el. A felperesek ugyanis maguk is azt állították, hogy káruk az eredménytelen koncessziós pályázati kiírásból nem keletkezett. Márpedig ahhoz, hogy a kártérítési igényük megalapozott legyen, a Ptk. 339. § (1) bekezdésében írt valamennyi jogszabályi feltétel együttes fennállását kellett volna bizonyítaniuk. A kár, mint szükséges feltétel hiánya, önmagában alaptalanná teszi a kártérítési igényüket.

A felperesek éppen az 1999. november 24-én, **O.-án** kötött megállapodásban foglaltak alapján nem hivatkozhatnak arra, hogy az alperes azzal, hogy a 2001. szeptember 27-i, a fővállalkozó által tett egyezségi ajánlatot csak további feltételek megvalósulása esetén volt hajlandó elfogadni, jogellenes magatartást tanúsított. Az alperes mint a társult önkormányzatok egyik tagja, jogosult volt ugyanis a megelőzően hivatkozott novemberi megállapodás értelmében a saját önkormányzati érdekeit képviselni. Az F/18 sz. alatti képviselő-testületi, 4-88/2001. 91/2001. (X. 05.) számú határozat kivonat alapján megállapítható az is, hogy a képviselő-testületének álláspontját igyekezett a fővállalkozóval szemben érvényesíteni.

Mindezekre tekintettel az eljáró bíróságok a Ptk. 318. § (1) bekezdésében, 339. § (1) bekezdésében, a Ptk. 474. § - 477. §-ában írtaknak, illetve a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértése nélkül utasították el a felperesek keresetét.

A Kúria egyetértett az ítéletábrájának a jogi képviseleti munkadíj megállapítása körében kifejtett jogi álláspontjával is. Úgy ítélte, hogy a jelen per sajátosságaira - a magas pertárgyértékre, a hosszú pertartamra, a peres felek között megelőzően folyamatban volt peres eljárás adataira, a becsatolt ügyvédi megbízási szerződésben foglaltakra - tekintettel helytálló mérlegeléssel csökkentette az alperesi jogi képviselővel kötött megbízási díj alapján a perben elszámolható ügyvédi munkadíj mértékét. A Kúria nem látott indokot a másodfokú bíróság mérlegelési jogkörében meghatározott első-, illetve másodfokú perköltség csökkentésére.

A kifejtett indokokkal ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperesek eredménytelen felülvizsgálati kérelmük előterjesztése miatt kötelesek a Pp. 270. § (1) bekezdése, illetve Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes jogi képviseletével felmerült

munkadíjat mint perköltséget megtéríteni a fellebbezési eljárásban leszállított kereseti igényük arányában. E munkadíj összege a másodfokú bírósággal azonos szempontok mérlegelésével került megállapításra és a bírósági eljárásban megállapítható költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 4/A. § (1) bekezdése alapján az általános forgalmi adót is tartalmazza.

A felperesek személyes illetékmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Budapest, 2014. április 8.

*dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, dr. Pethőné dr.
Kovács Ágnes s.k. előadó bíró, dr. Csőke Andrea s.k. bíró*